

Aydınlıkta Saklanan Bir Ayet: *Ve-inneke le-‘alā huluḳin ‘azīm* (68/el-Ḳalem:4) Ayeti Çerçevesinde Kur’an’da *Huluḳ* Kavramını Yeniden Düşünmek

SUAT KOCA
Ankara Üniv. İlahiyat Fakültesi
kocas@ankara.edu.tr

Öz

El-Ḳalem suresinin 4. ayetinde geçen *ve-inneke le-‘alā huluḳin ‘azīm* ifadesindeki *huluḳ* sözcüğü, tefsir külliyatının ve genel dini literatürün pek çoğunda Hz. Peygamber’in yüksek ahlaki karakteriyle ilişkilendirilmiştir. Ancak ayette geçen *huluḳ* sözcüğünün ahlakla ilgili bir çağrışıma sahip olduğunu destekleyecek tutarlı ve geçerli bir veriden bahsetmek güçtür. Buna karşın *nuzūl* sebebi, siyak-sibakı, Kur’an bütünlüğü içindeki yeri, tefsir rivayetleri, *vucūh-nezā’ir* literatürü ve dilsel tespitler gibi veriler ışığında *huluḳ* kelimesinin, doğrudan veya dolaylı olarak, ‘din’ kavramıyla ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu makale, *huluḳ* kelimesinin tarihsel semantiğinin netleştirilmesine yönelik bir analiz sunmakta ve sonuç olarak el-Ḳalem suresinin 4. ayetteki *huluḳ* sözcüğünün –yaygın ve popüler kanaatin aksine— Hz. Peygamber’in ahlaki karakteriyle ilgili olmadığını, bilakis onun büyük ve kadim bir dinî gelenek üzerinde bulunduğunu ifade ettiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Huluḳ*, Peygamber’in Ahlakı, Dinî Gelenek, el-Ḳalem Suresi 4. ayet, eş-Şu‘arā’ Suresi,

Abstract

A Verse Hidden in the Light: Rethinking the Meaning of the Word *khuluq* in the Qur’an with Special Reference to 68/Sūrat al-Qalam: 4

The meaning of the word *khuluq* in the Qur’anic verse “*wa-innaka la-‘alā khuluḳin ‘azīm*” (68/al-Qalam:4) has been related in most *tafsīr* works and almost all religious literature to the Prophet Muhammad’s moral character. However, one can hardly find any evidence that would coherently support the idea that the word *khuluq* has anything to do with the moral character of the Prophet. On the contrary, the occasion of the revelation of the verse, its context, the relevant *tafsīr* reports, the *wujūh-nazā’ir* literature, and linguistic findings reveal that the word *khuluq* has been connected to the term ‘religion’ instead. Based on these data, I offer an analysis towards clarification of the historical semantics of the word *khuluq* and argue that the verse in question, contrary to popular and widespread opinion, has nothing to do with the Prophet’s character and only encourages and strengthens the Prophet’s spiritual motivation by reassuring that he “stands on a great religious tradition.”

Keywords: *Khuluq*, The Prophet’s moral character, Religious Tradition, Sūrat al-Qalam: 4, Sūrat al-Shu‘arā’